

Ievads

Rokasgrāmatas papildinājumu autori

www.godigs.ORG

Biedrība "Apvienība par godīgiem nodokļiem" ir sabiedriskā labuma organizācija, kas darbojas ar mērķi veicināt sabiedrības izpratni par godīgas nodokļu nomaksas nozīmi valsts attīstībā, kā arī sekmēt taisnīgu un caurskatāmu nodokļu iekasēšanas procesu. Biedrībā darbojas dažādi nodokļu jomas, tiesību zinātnes un publisko finanšu jomas speciālisti, kuri veic izglītojoša rakstura aktivitātes, piedalās publiskos pasākumos, uzstājas Latvijas skolās, izstrādā interaktīvas spēles, nodokļu kalkulatorus un gatavo izglītojošas publikācijas.

Valts Stūrmanis, nodokļu jurists, ir viens no biedrības "Apvienība par godīgiem nodokļiem" dibinātājiem un ir speciālists ar lielu pieredzi un labām zināšanām starptautiskajās nodokļu tiesībās. Viņa pamata specializācija ir netiešie nodokļi un nodokļu strīdu risināšana. Valts ir ieguvis ievērojamu pieredzi tiesvedības procesos, pārstāvot tiesās ne tikai nodokļu maksātājus, bet arī Valsts ieņēmumu dienestu. Tāpat viņš ir pārstāvējis lielākos Latvijas finanšu sektora un vairumtirdzniecības uzņēmumus dažādos nodokļu jautājumos.

Valtam ir maģistra grāds (LL.M) starptautiskajās nodokļu tiesībās (Lundas Universitāte), Sociālo zinātņu bakalaura grāds (Latvijas Universitāte) un

2019-01

IEV 1

maģistra grāds tiesību zinātnēs (Biznesa augstskola "Turība").

Valts ir strādājis Valsts ieņēmumu dienesta Juridiskās pārvaldes tiesvedības daļā, kā arī "Deloitte Latvia" Nodokļu departamentā. Pašlaik Valts ir "BDO Latvia" nodokļu speciālistu komandā.

Alise Konstantinova ir nodokļu konsultante ar sešu gadu pieredzi transfertcenu, uzņēmumu nodokļu risku izvērtēšanas un padziļinātas izpētes projektu veikšanā, kā arī tiešo nodokļu konsultatīvo pakalpojumu sniegšanas jomā.

Alisei ir vairāk četrus gadus pieredze, strādājot "Deloitte Latvia" nodokļu departamentā, specializējoties transfertcenu dokumentācijas sagatavošanā starptautiskiem uzņēmumiem farmācijas, būvniecības, IT, ražotāju, finanšu pakalpojumu nozarēs, kā arī pārstāvēt klientus transfertcenu auditu laikā.

Pirms tam Alise ir guvusi pieredzi, strādājot Valsts ieņēmumu dienestā, kur veica nodokļu un grāmatvedības uzskaites auditus.

2018. gadā Alise pievienojās BDO tīklam, specializējoties transfertcenu projektu vadībā, apgūstot starptautisko nodokļu pieredzi BDO Luksemburgas birojā.

Alisei ir maģistra grāds starptautiskajās finansēs, kā arī Māstrihtas Universitātes LL.M. grāds starptautiskajās un Eiropas nodokļu tiesībās.

dokserviss

SIA LAW & FINANCE ONLINE ir strauji augošs starptautisku izglītību ieguvuša jaunās paaudzes jurista izveidots uzņēmums, kas sniedz finanšu un juridiskas konsultācijas interneta vidē un ar zīmoliem **DOKUMENTU SERVISS** un **KOMPETENCES CENTRS** darbojas Valsts ieņēmumu dienesta (VID) administratīvo ēku kompleksā Talejas ielā 1, Rīgā. Nodokļu konsultāciju jomā **SIA LAW & FINANCE ONLINE** ir piesaistījusi kompetentus profesionāļus ar ilggadēju pieredzi, tai skaitā nodokļu strukturēšanā iekšzemes un starptautiskajos darījumos, uzņēmumu pārdošanas, sadalīšanas, apvienošanas un pievienošanas darījumos, nodokļu uzrēķina risku izvērtējumā pirms VID audita gan fiziskām, gan juridiskām personām, pārstāvībā nodokļu audita laikā, strīdu risināšanā ar VID, tostarp tiesvedībā.

Renāte Eismonte ir specializējusies nodokļu *due diligence* un klientu pārstāvībā nodokļu audita laikā, nodokļu strukturēšanā uzņēmumu pārejas, pārdošanas, sadalīšanas, apvienošanas un pievienošanas darījumos. Pieredzi ieguvusi VID auditā, valstī pirmajā privātajā nodokļu konsultantu sabiedrībā *Kodoliņš, Ostaškovs un partneri*. Vairāk nekā 18 gadus ilga veiksmīga profesionālā darbība nodokļu konsultāciju jomā.

Rokasgrāmatas pamatsatura autori

Deloitte.

Rokasgrāmata "Nodokļu likumu komentāri" tika veidota, sadarbojoties Izdevniecībai *Dienas Business* ar auditorfirmu *Deloitte Latvia*.

90. gadu sākumā kompānija Deloitte uzsāka savu darbību Centrāleiropā, 17 valstīs izveidojot 27 birojus. Latvijā SIA Deloitte Latvia tika izveidota jau 1995. gada februārī. Bez tradicionālajiem auditoru pakalpojumiem SIA Deloitte Latvia sniedz arī dažādas nodokļu un juridiskās konsultācijas, ieskaitot nodokļu plānošanas pakalpojumus starptautiskiem investoriem, uzņēmuma deklarāciju un pārskatu sagatavošanu, nodokļu optimizēšanu, vienas dienas nodokļu diagnosticējošo pārbaudi un citus klientiem aktuālus pakalpojumus.

Jebkura šajos "Nodokļu likumu komentāros" sniegtā informācija ir vispārīga un nav uzskatāma par konsultāciju. Autori neuzņemas atbildību par saistībām, kas var rasties, izmantojot un piemērojot šos komentārus jebkādam nolūkam un mērķim, kas nav tieši saskaņots ar autoriem. Lasītājs bez autoru iepriekš izsniegtas rakstiskas piekrišanas nedrīkst atsaukties ne uz atsevišķiem likuma pantu komentāriem, ne uz visu rokasgrāmatu, ne uz tajā veiktajām analizēm vai secinājumiem.

Autori komentē:

- 2012. gada 29. novembra likumu "Pievienotās vērtības nodokļa likums" (ar grozījumiem, kas pieņemti līdz 2017. gada 22. novembrim);
- Ministru kabineta 2013. gada 3. janvāra noteikums Nr. 17 "Pievienotās vērtības nodokļa likuma normu piemērošanas kārtība un atsevišķas prasības pievienotās vērtības nodokļa maksāšanai un administrēšanai".

Likuma teksts ir iekļauts tekstā **Bold**.

No 2004. gada 1. maija pievienotās vērtības nodoklis (PVN) tiek piemērots atbilstoši Eiropas Savienības (ES) normatīvajiem aktiem, t.sk. 1977. gada 17. maija Eiropas Padomes Sestajai direktīvai (77/388/EEC), kura Latvijai kā ES dalībvalstij ir saistoša. Šī direktīva zaudēja spēku 2007. gada 1. janvārī, un tās vietā stājās spēkā Eiropas Padomes 2006. gada 28. novembra direktīva 2006/112/EEC.

Rokasgrāmatas nodaļa	Nosaukums	Panti
1.	I nodaļa. Vispārīgie noteikumi	1.–2. pants
	II nodaļa. Nodokļa maksātāji un ar nodokli apliekamie darījumi	3.–11. pants
	III nodaļa. Darījuma vieta	12.–30. pants
	IV nodaļa. Darījuma brīdis	31.–33. pants
	V nodaļa. Darījuma ar nodokli apliekamā vērtība	34.–40. pants
2.	VI nodaļa. Nodokļa likmes	41.–51. pants
	VII nodaļa. Atbrīvojumi no nodokļa	52.–54. pants
3.	VIII nodaļa. Nodokļa maksātāja reģistrācija Valsts ieņēmumu dienesta pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistrā	55.–72. pants
	IX nodaļa. Reģistrēta nodokļa maksātāja izslēgšana no Valsts ieņēmumu dienesta pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistra	73.–83. ³ pants
4.	X nodaļa. Valsts budžetā maksājama nodoklis un personas, kuras maksā nodokli	84.–91. pants
	XI nodaļa. Priekšnodokļa atskaitīšana no valsts budžetā maksājamas nodokļa summas un priekšnodokļa korekcija	92.–107. pants
	XII nodaļa. Pārmaksātā nodokļa atmaksāšana no valsts budžeta	108.–111. pants
	XIII nodaļa. Nodokļa atmaksāšana trešās valsts vai trešās teritorijas reģistrētam nodokļa maksātājam vai citas dalībvalsts reģistrētam nodokļa maksātājam un reģistrēta nodokļa maksātāja pieteikuma iesniegšana nodokļa atmaksas saņemšanai citā dalībvalstī	112.–114. pants

5.	XIV nodaļa. Nodokļa taksācijas periods un nodokļa deklarācija	115.–118. pants
	XV nodaļa. Brīdis, kad nodokli iemaksā valsts budžetā un nodokli norāda nodokļa deklarācijā	119.–124. pants
	XVI nodaļa. Nodokļa rēķins un darījumu uzskaitē	125.–134. pants
6.	XVII nodaļa. Īpašie nodokļa piemērošanas režīmi un kārtības	135.–145. pants
	XVIII nodaļa. Atbildība par šā likuma pārkāpumiem	146. pants
	Pārejas noteikumi	
	Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvām	

Rokasgrāmatā ir izmantoti ar minētajiem likumiem saistītie normatīvie akti, tai skaitā attiecīgie atbilstoši šo likumu normām izdotie Ministru kabineta noteikumi. Atbilstoši attiecīgā likuma normām izdoto Ministru kabineta noteikumu saraksts, kā arī atsevišķu Ministru kabineta noteikumu pilns teksts tiek pievienots pielikumos.

Vairāku pantu komentāros ir izmantota starptautiskā un tiesu prakse.

Pievienotās vērtības nodokļa likuma komentārā ir izmantoti 2013. gada 3.janvāra izdotie Ministru kabineta noteikumi Nr. 17 "Pievienotās vērtības nodokļa likuma normu piemērošanas kārtība un atsevišķas prasības pievienotās vērtības nodokļa maksāšanai un administrēšanai". Minēto Ministru kabineta noteikumu teksts ir ietverts šajos komentāros un atzīmēts tekstā *Italic burtu formātā*.

PVN likuma III nodaļa komentāros ir izmantota arī 2011. gada 15. marta regula Nr. 282/2011, ar ko nosaka īstenošanas pasākumus direktīvai 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu.

Rokasgrāmatas komentāros izmantotas arī direktīvas 2006/112/EK (līdz 2006.gada 31.decembrim 77/388/EEC 1977. gada 17. maija Eiropas Padomes Sestās direktīvas) normas, kā arī Eiropas Savienības Padomes 2005. gada 17. oktobrī pieņemtā regula Nr. 1777/2005, ar kuru nosaka īstenošanas pasākumus direktīvai 77/388/EEK par kopēju pievienotās vērtības nodokļa sistēmu. Šīs regulas 13. pants ir spēkā no 2006. gada 1. janvāra, savukārt pārējās regulas normas – ar 2006. gada 1. jūliju. Saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 248. punktu regula ir tieši piemērojama visās ES dalībvalstīs. Ar tiešo piemērošanu jāsaprot, ka šajā gadījumā Padomes regula ir saistoša ne tikai ES dalībvalstīm, bet arī visām šo ES dalībvalstu juridiskajām personām un attiecīgi to nav nepieciešams ieviest nacionālajos likumdošanas aktos.

Jautājumos, kas saistīti ar starptautisko nodokļu aplikšanu, piemēro arī divpusējos starptautiskos līgumus. Rokasgrāmatā ir izmantota arī ES likumdošana dabas aizsardzības jomā.

Komentējot likumu normas, nodokļu speciālisti ir izskatījuši aktuālākos nodokļu aplikšanas un nodokļu tiesību piemērošanas jautājumus. Ceram, ka piedāvātie risinājumi un problēmu izklāsts Jums palīdzēs nodokļu plānošanas jautājumos. Tomēr konkrētu situāciju analīzei iesakām konsultēties ar speciālistiem.

"Nodokļu likumu komentāros" lietotie saīsinājumi:

- CL – Civillikums
- CPK – Civilprocesa kodekss
- CPL – Civilprocesa likums
- ECJ – *European Court of Justice* (Eiropas Savienības Tiesa)
- ECT – Eiropas Cilvēktiesību tiesa
- EDS – Elektroniskās deklarēšanas sistēma
- EK – Eiropas Kopiena
- EST – Eiropas Savienības Tiesa
- ES – Eiropas Savienība
- FM – Finanšu ministrija
- KL – Krimināllikums
- Komisija – Eiropas Savienības Komisija
- KPK – Kriminālprocesa kodekss
- LB – Latvijas Banka
- MK – Ministru kabinets
- OECD – Ekonomiskās attīstības un sadarbības organizācija
- PVN – pievienotās vērtības nodoklis
- PVN likums – Pievienotās vērtības nodokļa likums
- Sestā direktīva – Eiropas Padomes 1977. gada 17. maija direktīva 77/388/EEC
- UR – Uzņēmumu reģistrs
- VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

2019-01

IEV 7

VĢD – Valsts ģeoloģijas dienests

VID – Valsts ieņēmumu dienests

Pievienotās vērtības nodokļa direktīva 2006/112/EK

Eiropas Komisija (www.ec.europa.eu) pieprasa, lai visi Kopienas likumi būtu skaidri definēti un pieejami visiem iedzīvotājiem. Lai izpildītu šo principu attiecībā uz pievienotās vērtības nodokli (PVN), Eiropas Komisija 2004. gadā nolēma sistematizēt Sesto PVN direktīvu, jo tā bija kļuvusi grūti lasāma un sarežģīti lietojama. Izstrādājot skaidru un saprotamu tekstu, bija nepieciešams veikt vairākus labojumus.

Lai veiktu dažas svarīgas precizējošas izmaiņas, Eiropas Komisija izvirzīja priekšlikumu pārveidot Sesto direktīvu, kuru 2006. gada 28. novembrī pieņēma Eiropas Savienības (ES) Padome (www.consilium.europa.eu).

2007. gada 1. janvārī Sestās direktīvas vietā stājās spēkā direktīva 2006/112/EK.

Sestā direktīva

Sestā direktīva, kas noteica detalizētus noteikumus vienotai PVN sistēmai, tika pieņemta 1977. gada 17. maijā, un tajā laikā esošajām ES dalībvalstīm tās izpildīšanai tika noteikts termiņš – 1978. gada 1. janvāris. Kopš tā brīža direktīva ir vairākas reizes grozīta. Grozījumi lielākoties saistīti ar vienotu tirgus izveidi un fiskālo robežu atcelšanu starp ES dalībvalstīm.

Pārejas noteikumi tirdzniecības darījumu aplikšanā ar PVN tika ieviesti 1991. gadā, bet pamatnoteikumi palika spēkā. Tika sagaidīts, ka pārejas noteikumus aizvietos ar pilnīgiem noteikumiem, kas regulēs preču un pakalpojumu piegāžu aplikšanu ar PVN.

Tai pat laikā Eiropas Komisija koncentrējās uz iekšējā tirgus darījumu uzlabošanu pašreizējās PVN kārtības kontekstā un bija aizvien svarīgāk izveidot efektīvu instrumentu, kas uzlabotu pašreizējo sistēmu.

Proti, bija nepieciešams no teksta izņemt noteikumus, kas vairs nebija spēkā, kā arī atbilstoši sakārtot pārējos noteikumus. Lai ieviestu grozījumus, Eiropas Komisija laboja un sistematizēja vairākus normatīvos aktus vienā.

Noteicošais faktors pārstrādāšanas gaitā bija arī tas, ka, neņemot vērā Sestajai direktīvai nepieciešamo skaidrojumu nepieciešamību un strukturālo uzlabošanu, būtiskas izmaiņas pastāvošajā likumā nedrīkstēja būt.

Tai pat laikā joprojām tiek apspriesti priekšlikumi neatkarīgiem grozījumiem, piemēram, konsultācijas par piegādes vietas noteikšanu (tā saucamā one stop principa ieviešana). Lai izvairītos no nevērīgu grozījumu ieviešanas, ES dalībvalstu pārstāvji rūpīgi izskatīja pārveidoto tekstu, pirms tas kļuva publiski pieejams.

PVN direktīvas 2006/112/EK satura izklāsts

Lai atvieglotu PVN direktīvu, Eiropas Komisija ierosināja Sestās direktīvas atcelšanu un aizstāšanu ar jaunu normatīvo aktu – direktīvu 2006/112/EK. Šis normatīvais akts apvienoja visus iepriekšējos Sestās direktīvas labojumus. Tajā ir iekļauti būtiskie noteikumi un izslēgti tie, kuri atrunāti citos normatīvajos aktos.

Lai uzlabotu likumprojekta kvalitāti, tekstā veiktas vairākas izmaiņas. Tās būtiski neietekmēja satura nozīmi, bet izmainīja direktīvas struktūru. Tā, piemēram, Sestās direktīvas normatīvā akta 53 panti (ar grozījumiem) tika sadalīti 402 jaunos pantos. Direktīvas 2006/112/EK tekstā veikti gramatiski uzlabojumi, pareizrakstības un punktuācījas kļūdu korekcijas, kā arī mainīta teksta uzbūve (pantu un punktu pārgrupēšana un pārnumurēšana, atsauču sakārtošana).

Šajā normatīvajā aktā ir iekļauts satura rādītājs, kas sniedz pārstrukturēta teksta un savstarpēju korelāciju tabulas apskatu un atvieglo direktīvas lietošanu.

PVN direktīva 2006/112/EK nemaina likuma uztveršanu un izpratni, tāpēc arī vietējiem likumiem ES dalībvalstīs nevajadzētu mainīties. Tomēr ir vērts atzīmēt šādas svarīgas izmaiņas, ko radīja direktīva 2006/112/EK:

- Dažādu noteikumu ieviešana: sākotnēji Kopienas PVN likumi tika ietverti Sestās direktīvas noteikumos, taču daži noteikumi parādījās arī citos normatīvajos aktos. Tā kā grozītā teksta mērķis bija sniegt pilnu priekšstatu par pastāvošajiem PVN likumiem, bija svarīgi iekļaut tajā arī šos noteikumus (piemēram, Pirmās direktīvas noteikumus, direktīvas atkāpes noteikumus ES dalībvalstīm).
- Noteiktu noteikumu izslēgšana: sistematizējot normatīvos aktus, tiek izslēgti tie noteikumi, kas vairs netiek piemēroti vai nav spēkā.
- Pārstrukturēšana: Sestās direktīvas iepriekšējā struktūra nebija atbilstoša ne tikai pārejas noteikumu dēļ, bet arī tāpēc, ka daudzi noteikumi bija pārāk gari. Šīs struktūras problēmas tika risinātas pārveidošanas procesā (piemēram, pārejas noteikumi, vispārējie

noteikumi, noteiktu noteikumu garums un sarežģītība, teksta pielāgošana).

- Atbilstība Kopienas likumprojektu sastādīšanas noteikumiem: lai nodrošinātu likumprojekta kvalitāti, Kopienas normatīvajam aktam pēc iestāžu savstarpējās vienošanās jābūt skaidram, vienkāršam un precīzam. Tekstam jābūt viegli saprotamam, kodoļīgam un noteiktam. Šie norādījumi tika lietoti direktīvas 2006/112/EK teksta sagatavošanā.

Eiropas Savienības Tiesa: loma un procedūras

PVN normatīvie akti un PVN jomā pieņemtās tiesu lietas ir savstarpēji saistītas. Likumdevējs izstrādā noteikumus, kas nosaka nodokļa maksātāja un nodokļa pārvaldes tiesības un pienākumus, savukārt Eiropas Savienības Tiesa (EST) izšķir strīdus, ja tādi rodas nodokļu piemērošanas jautājumos, kurus ir nepieciešams izskatīt augstākā institūcijā nekā dalībvalsts tiesu institūcijā. EST sniedz spriedumus par dalībvalsts likumu atbilstību Kopienas tiesību normu struktūrai. Tālāk sniegts skaidrojums par EST lomu un nepieciešamās procedūras lietas izskatīšanai EST līmenī, kā arī tabula, kurā detalizēti norādīts EST process.

EST loma

EST ir Kopienas tiesas iestāde, kas sastāv no trim tiesām: Tiesas, Vispārējās tiesas (izveidota 1988. gadā) un Civildienesta tiesas (izveidota 2004. gadā). Tiesu galvenais uzdevums ir izvērtēt Kopienas aktu tiesiskumu un nodrošināt Kopienas tiesību vienveidīgu interpretāciju un piemērošanu.

Lai nodrošinātu Kopienas likumu piemērošanu, EST atzīst trīs pamatprincipus: Kopienas likumu tiešā piemērošana, Kopienas likumu prioritāte pār valsts likumiem un dalībvalstu atbildība par Kopienas normatīvo aktu neievērošanu.

Viens no EST tiesvedības veidiem ir prejudiciālais nolēmums. Ar to jāsaprot, ka EST sadarbojas ar nacionālajām tiesām. Jebkurai valsts tiesai, kas izšķir lietas par Kopienas tiesību aktu piemērošanu, ir iespēja un dažreiz pat pienākums vērsties EST ar lūgumu precizēt Kopienas tiesību interpretāciju (piemēram, lai varētu pārbaudīt valsts tiesību aktu atbilstību Kopienas tiesībām).

Tiesai ir pienākums vērsties EST, ja tiesas nolēmumu nevar pārsūdzēt valsts tiesā un ja par attiecīgo jomu EST nav pieņēmusi nolēmumu, un arī veids, kā pareizi interpretēt Kopienas tiesību normu, nav skaidri noteikts.

Tabulā ir atspoguļots EST process.

<p>PREJUDICIĀLĀ NOLĒMUMA TIESVEDĪBA TIESĀ</p>
<p>Rakstveida daļa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Valsts tiesas lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu 2. Pieteikums par juridisko palīdzību 3. Tulkošana citās ES oficiālajās valodās 4. Tiesneša-referenta un ģenerālvokāta iecelšana 5. Paziņojums par prejudiciālajiem jautājumiem "Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī" (C sērija) 6. Paziņošana lietas dalībniekiem, dalībvalstīm, Kopienu iestādēm, EEZ dalībvalstīm un EBTA Uzraudzības iestādei 7. Lietas dalībnieku, valstu un iestāžu rakstveida apsvērumi 8. Tiesnesis-referents sagatavo sākuma ziņojumu 9. Tiesnešu un ģenerālvokātu vispārējā sapulce 10. Lietas nodošana iztiesāšanas sastāvam 11. Pierādījumu savākšanas pasākumi
<p>Mutvārdu daļa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tiesas sēde; ziņojums tiesas sēdē 2. Ģenerālvokāta secinājumi 3. Tiesnešu apspriede 4. Spriedums

Tiesvedības sākšana EKT

Lai sāktu lietu EST, lēmums par prejudiciālo jautājuma uzdošanu un attiecīgie dokumenti (t.sk. lietas materiāli) valsts tiesai ir jānosūta ar ierakstītu sūtījumu EST kancelejai.

Lēmumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu jo īpaši:

- ir jāietver īss strīda izklāsts, kā arī attiecīgie fakti, kuri tikuši konstatēti, vai vismaz jāizskaidro faktiskās hipotēzes, uz kurām ir balstīts prejudiciālais nolēmums;
- ir jāatspoguļo to valsts tiesību normu saturs, kuras var piemērot;
- cik vien iespējams, precīzi jāidentificē attiecīgajā jomā piemērojamās Kopienu tiesību normas;
- jāizskaidro iemesli, kas lika iesniedzējtiesai šaubīties par atsevišķu Kopienu tiesību normu interpretāciju vai spēkā esamību, kā arī saikne, ko tā konstatē starp šīm tiesību normām un strīdam piemērojamiem valsts tiesību aktiem;
- attiecīgā gadījumā – jāietver pamata lietas dalībnieku attiecināmo

2019-01

IEV 11

argumentu kopsavilkums.

Lietas izskatīšanas procedūras EST un rakstveida procedūras

Kad prejudiciālais jautājums ir uzdots EST, vienmēr notiek rakstveida process un parasti arī mutvārdu process, kas tiek izskatīts atklātā tiesas sēdē. Prasība tiek tulkota visās Kopienas valodās. Pēc tam kanceleja paziņo par prasību visām pusēm un publicē ziņojumu "Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī" par lietā iesaistītajām pusēm un jautājuma būtību. Puses, dalībvalstis un ES institūcijas divu mēnešu laikā drīkst iesniegt EST rakstveida viedokļus par lietu. Tiesas priekšsēdētājs un pirmais ģenerālvokāts ieceļ lietai tiesnesi-referentu un ģenerālvokātu, kuri ir atbildīgi par lietas progresu pārraudzību.

Sagatavošanas izmeklēšana un iztiesāšanas ziņojums

Kad rakstveida process ir pabeigts, lietā iesaistītajām pusēm viena mēneša laikā ir jāiesniedz īss replikas izklāsts un jāpaziņo, vai (un kāpēc) viņas vēlas rīkot iztiesāšanu. Pēc tiesneša-referenta un ģenerālvokāta ziņojumu izskatīšanas EST pieņem lēmumu, vai ir nepieciešama sagatavošanas izmeklēšana, kā lieta ir jāizskata, un vai ir nepieciešama mutvārdu paskaidrojumu uzklaušana, kurai tiesas priekšsēdētājs nosaka datumu.

Savā ziņojumā tiesnesis-referents apkopo faktus un pušu argumentus. Šis ziņojums ir publiski pieejams lietas iztiesāšanas valodā.

Publiskā iztiesāšana un ģenerālvokāta secinājumi

Lietā tiek izskatīta publiskā iztiesāšanā tiesnešu un ģenerālvokāta klātbūtnē. Tiesneši un ģenerālvokāts drīkst jautāt pusēm jebkurus jautājumus, kurus tie uzskata par piemērotiem. Pēc dažām nedēļām (bieži mēnešiem) ģenerālvokāts izsaka EST savus secinājumus arī publiskā iztiesāšanā. Viņš detalizēti analizē lietas tiesiskos aspektus un izvirza neatkarīgus priekšlikumus atbildēm, kuras, viņaprāt, vajadzētu sniegt noteiktajā lietā. Dažos gadījumos, piemēram, kad lietas gaitā nerodas jauni tiesiski jautājumi, EST drīkst pieņemt lēmumu uzreiz pēc ģenerālvokāta ziņojuma uzklaušanas.

Lēmumu pieņemšana

Lietas izskatīšanā tiesnešu apspriedes notiek, balstoties uz tiesneša-referenta sprieduma projektu. EST lēmumi tiek pieņemti ar balsu vairākumu, un iespējamās atsevišķās domas nav publiski pieejamas. EST atbildi sniedz, pieņemot nevis vienkāršu atzinumu, bet gan spriedumu vai motivētu rīkojumu. Valsts tiesai, kurai adresēts nolēmums, sniegtā interpretācija ir saistoša,

izskatot attiecīgo lietu. EST spriedums ir tādā pašā veidā saistošs arī citu dalībvalstu tiesām, kurām var rasties identisks jautājums. Spriedumi un ģenerāladvokāta secinājumi ir pieejami EST interneta vietnē attiecīgi pasludināšanas vai nolasīšanas dienā. Lielākoties tie pēc tam tiek publicēti "Tiesas un Pirmās instances tiesas Judikatūras Krājumā".

Procesuālās izmaksas un valodu lietojums

Lietas iztiesāšana EST ir bezmaksas. Tas nozīmē, ka EST nav jāmaksā nekādas nodevas. Bezmaksas juridiskā palīdzība ir pieejama tiem lietas dalībniekiem (izņemot juridiskās personas), kas nespēj segt advokātu pakalpojumu izdevumus. Tiesvedības valoda ir tā valoda, kuru izmanto tiesa, kas iesniegusi jautājumu (var būt jebkura no ES oficiālajām valodām). Tiesnešu apspriedes notiek bez tulku starpniecības vienā valodā, kas tradicionāli ir franču valoda.